

Eduskunnan hallintovaliokunta

HE 30/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi tietosuojalain ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 1 ja 54 §:n muuttamisesta

Arvioin hallituksen esitystä tehtäviini liittyen ainoastaan tiedustelutoiminnan sääntelyn näkökulmasta ja totean asiantuntijalausunttonani seuraavan:

Yhtenä keskeisenä tiedustelutoiminnan lainmukaisuuden sekä tiedustelun kohteiden ja tiedustelua harjoittavien virkamiesten oikeusturvan takeena on tiedustelutoimintaan liittyvän sääntelyn selkeys.

Hallituksen esityksessä ehdotetun mukaan Puolustusvoimien ja poliisin kansallisen turvallisuuden suojaamiseen liittyvään henkilötietojen luovuttamiseen kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle sovellettaisiin rinnakkain rikosasioiden tietosuojalain 7 lukua, Puolustusvoimien ja poliisin henkilötietojen käsittelyä koskevien erityislakien säännöksiä sekä tietosuojayleissopimusta.

Puolustusvoimien ja Suojelupoliisin tiedustelutietojen luovuttamiseen sovellettaisiin rikosasioiden tietosuojalain 7 lukua (rikosasioiden tietosuojalaki 1 § 2 momentti 1 ja 2 kohta sekä ehdotettu 2 momentti), jos henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 32 §:ssä ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 51 §:ssä ei olisi siitä poikkeavia säännöksiä (rikosasioiden tietosuojalaki 2 § 1 momentti). Henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 32 §:n ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 51 §:n säännöksiä sovellettaisiin puolestaan siltä osin, kun ne eivät ole ristiriidassa tietosuojayleissopimuksen uuden 14 artiklan kanssa (tietosuojayleissopimuksen muutoksen voimaansaattamislaki 1 §). Puolustusvoimien ja poliisin henkilötietojen käsittelyä koskeviin erityislakeihin lisättäisiin mahdollisesti myöhemmin tietosuojayleissopimuksen sallimat poikkeukset sopimuksen riittävää tietosuojan tasoa koskevista vaatimuksista.

Kansallisten yleis- ja erityislakien sekä kansainvälisten sopimusten ja Euroopan unionin lainsäädännön yhteensovittaminen säännösten soveltajan näkökulmasta selkeällä tavalla on yleensäkin haasteellista. Tässä hallituksen esityksessä ehdotettua kolmen säännösten rinnakkaisen soveltamisen mallia ei voitane pitää sääntelyn selkeyden kannalta tyydyttävänä.

Näkemykseni mukaan on myöskin tulkinnanvaraista, voitaisiinko Puolustusvoimien ja poliisin henkilötietojen käsittelyä koskevien erityislakien säännöksiä pitää jo nykyisellään tietosuojayleissopimuksessa yksityiskohtaisuutensa ja tarkkarajaisuutensa puolesta sallittuina poikkeuksina sopimuksen riittävää tietosuojan tasoa koskevista vaatimuksista (henkilötietoja saa siirtää, jos pakottavista oikeutetuista eduista, erityisesti merkittävistä yleisistä eduista, on säädetty lailla ja kyseessä oleva siirto on välttämätön ja oikeasuhteinen toimi demokraattisessa yhteiskunnassa).

Jos rikosasioiden tietosuojalain 7 lukua on tarkoitus soveltaa myös lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn, tämä tulisi nähdäkseni huomioida myös niissä lain 7 luvun säännöksissä, joissa viitataan nykyisin vain lain 1 §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Kimmo Hakonen
Tiedusteluvalvontavaltuutettu